

Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 53. årgang Nr. 3/2019

*«Sara» gjenoppstår
Vann-samleren i Østmarka
Minneord om Kjell «Stakan» Staksrud*

Elvestuen, hva venter du på?

Av Helga Gunnarsdóttir

Lederen har ordet:

Vi som i mange år har vært tilhengere av en nasjonalpark i Østmarka, er glade for at statsråd Ola Elvestuen kom med en rekke viktige avklaringer under møter med berørte ordførere, hytteiere, organisasjoner og skognæringen i god tid før ferien. Disse avklaringene betyr at det aller meste som har vært av argumenter mot nasjonalparken, er imøtegått. Men selv om vi nå er over midten i lokalvalgkampen, og nasjonalparken burde vært en vinnersak for Venstre, har det vært dørgende stille i tre måneder.

Det har versert mange misforståelser om nasjonalparken i Østmarka, og noen av disse har tilsynelatende bunnet i ren desinformasjon. Det er for eksempel ikke slik at hele Østmarka kommer til å bli nasjonalpark, slik enkelte fortsatt later til å tro. Debattanter har til og med hevdet at Østmarka kommer til å bli helt stengt for friluftslivet, hvis nasjonalparken blir en realitet.

Før ferien gjorde Ola Elvestuen det klart at bomveiene skal bestå, i likhet med demningene ved Rausjø, Mosjøen og Børtervann. Kulturminner skal tas vare på, folk med kjøretillatelse skal fortsatt kunne kjøre til Vangen og hyttene i Rausjø, og de to eksisterende naturreservatene i Østmarka skal beholde sin vernestatus. Han har også slått fast at selv innenfor markaloven gjelder skog-

brukslovverket som i resten av landet, og markaloven verner derfor ikke naturverdiene i skogen. Det er derfor fullt mulig å anlegge skogsbilveier inn i de gjenværende inngrepsfrie områdene og hogge skogen, så lenge det bare er markaloven som gjelder.

Dette betyr at de fleste argumentene mot nasjonalparken bortfaller, og at vi er på vei mot en konsensus i denne saken. Derfor var interessant å lese fire Enebakk-politikeres innlegg i Enebakk Avis før ferien. Der oppsummerer Tonje Andersson Olsen (H), Dag Bjerke (Frp), Hans Kristian Solberg (SP) og Leif Øystein Forfang (KrF) seks punkter som flertallet i Enebakk kommunestyre har vært opptatt av, og fem av disse punktene er helt uproblematisk i en ny nasjonalpark. Vi tillater oss å repetere disse kravene i forkortet form:

- Østmarka skal bevares som et friluftsområde
- Naturreservatene skal opprettholdes
- Hytter og stuer skal bevares
- Historie og kulturminner skal ivaretas
- Demninger og vann skal bevares

Dette er målsetninger som statsråd Elvestuen vil ivareta og som Østmarkas Venner støtter.

Nytt fra Østmarka – Medlemsblad for Østmarkas Venner

Ansvarlig utgiver: Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo
Redaktør: Helga Gunnarsdóttir
Assisterende redaktør: Bjarne Røsjo
e-post: Bjarne.rosjo@brmedia.no

Forsidebilde: *Ekorn.*
Foto: Kjell Erik Sandberg
Grafisk design, repro og trykking: 07 Media – 07.no
Opplag: 4 400
Frist for stoff til neste nr. er 1. november 2019

Det sjette kravet er at Østmarka skal ha en skogforvaltning som er «skånsom, men aktiv slik at ikke marka gror igjen». Men det er jo ikke slik at en skog gror igjen hvis den ikke blir hogd. De som tar seg en tur i Østmarka naturreservat, vil fort oppdage at en skog som blir overlatt til seg selv blir både lysåpen og lett å ta seg fram i. Det er på hogstflatene og i kulturskogen det blir vanskelig å ta seg fram, når bringebærkratt og unge løvtrær kappes om å vokse opp og småskogen etter hvert blir uframkommelig tett.

De områdene som er foreslått innlemmet i en fremtidig nasjonalpark, er offentlig eid skog som er tilbudt av Oslo og Ski kommuner. I tillegg har statsråd Elvestuen signalisert at andre skogeiere kan komme inn under ordningen med frivillig skogvern, dersom de eier tilgrensende områder med tilstrekkelige naturverdier. Østmarka nasjonalpark vil fylle både en mangel i nasjonalparksystemet og i skogvernet med et skogøkosystem som muliggjør overlevelse av et rikt biologisk mangfold. Vernet av offentlig eid skog i Østmarka vil dessuten minske behovet for vern av privat skog på Østlandet.

Med alle disse avklaringene på plass, er det vanskelig å se årsaken til at regjeringens vedtak om oppstart av verneprosess lar vente på seg. Hovedargumentet for en nasjonal-

park for Elvestuen og ØV har hele tiden vært at Østmarka er et unikt skogsområde, av en type som hittil ikke har blitt vernet som en nasjonalpark i Norge. Elvestuen trenger en positiv miljøsak i valgkampen og bør løfte fram saken før valget.

Da styret i Østmarkas Venner reiste på studietur til Ytre Hvaler nasjonalpark høsten 2018, fikk vi blant annet høre at det hadde vært en god del skepsis mot planene. – Men etter hvert som kunnskapene økte om hva vernet ville innebære, forsvant også det meste av skepsisen, fortalte Hvaler-ordføreren og Frp-politikeren Eivind N. Borge – som også leder det lokale nasjonalparkstyret. Les mer om dette i Nytt fra Østmarka nr. 4 i 2018.

Østmarkas Venner har inntrykk av at holdningen til en nasjonalpark i Østmarka er i ferd med å utvikle seg i den samme, positive retningen: Økende kunnskaper gir økt støtte. Vi gleder oss til verneprosessen og kunnskapsbaserte utredninger kommer i gang under kyndig ledelse av Fylkesmannen i Oslo Viken.

Denne leseren er skrevet 26. august, vi tar forbehold om utviklingen i saken fram til bladet kommer i postkassene. Følg derfor med på våre nettsider!

Styret i Østmarkas Venner 2019–2020

Leder: Helga Gunnarsdóttir 959 92 349

Sigmund Hågvær 917 14 510
Bente Lise Dagenborg 419 22 941
Ingunn Lian Nylund 949 82 006
Johan Ellingsen 909 21 568

Nestleder: Kjell Erik Sandberg 996 39 686

Kristin Lund 957 09 166
Varamedlemmer: Lars Lindland 917 58 485
Bjørnar Thøgersen 416 25 025
Jonas Ramsrud 994 15 407

Medlemsregister og regnskap: Ingunn Lian Nylund 949 82 006

E-post til styret og ansatte: fornavn@ostmarkasvenner.no

Modellbåtbyggeren Knut Gransæther og Arne Egil Sage fra Sarabråten's venner i verkstedet på Hurum, mens de studerer et av Gransæthers restaureringsprosjekter. Foto: Bjarne Røsjø.

Nøklevanns hvite svane gjenoppstår

Tekst: Bjarne Røsjø

Hjulbåten «Sara» ble etter alt å dømme senket i Nøklevann i 1911, etter at Heftye-familien hadde brukt den i årtier til å forlyste gjestene på Sarabråten. Under de store leteaksjonene i 2015 og 2016 ble det ikke funnet annet enn mudder. Men nå gjenoppstår den unike hjulbåten i modellform, takket være modellbåtbyggeren Knut Gransæther.

Bankmannen og friluftsmannen Thomas J. Heftye hadde utallige selskaper og ærverdige gjester i representasjonsboligen på Sarabråten i Østmarka i annen halvdel av

1800-tallet. Både konger, embetsfolk og kulturpersonligheter som Ibsen, Vinje, Bjørnson samt Asbjørnsen og Moe har signert i gjestebøkene.

– Hvis Se og Hør hadde eksistert for 150 år siden, hadde de sikkert ligget mye i buskene rundt Sarabråten og fotografert gjestene. Her var de nemlig på besøk, veldig mange av da tidens «kjendiser» og de som betydde noe i Norge, sa forfatteren Even Saugstad da han i 2016 lanserte boka «Sarabråten – godset i skogen».

En blandet forlystelse

En av attraksjonene ved Sarabråten var den unike hjulbåten «Sara», som ble brukt til å forlyste gjestene med rundturer på Nøkle vann. Men det var i alle fall to personer om bord som ikke følte seg forlystet under disse turene, for «Sara» var slett ikke den dampbåten den så ut som. De tunge skovlene som sørget for fremdriften ble nemlig drevet med håndmakt, av to utkommanderte husmenn eller ansatte som satt midt i båten og sveivet for harde livet.

Det ble litt stillere på Sarabråten da sønnen Thomas T. Heftye – som blant annet var telegrafdirektør og forsvarsminister – overtok etter at faren døde i 1886. I 1911 kjøpte Aker kommune Sarabråten fordi Nøkle vann hadde blitt drikkevannskilde, og få år senere var de fleste bygningene revet. Thomas Heftye jr. fikk visstnok tilbud om å selge «Sara» til kommunen for skarve 50 kroner, men dette skambudet takket han nei til.

– Han ba isteden kusken Peter Kristiansen og tømmerhoggeren Hans Andersen Sørli om å hugge opp båten og senke den på Nøkle vanns bunn, og siden har ingen sett den, forteller Arne Egil Sagen fra Sarabråtens venner.

Men nå har «Sara» gjenoppstått som modell, i en tidel av den opprinnelige størrelsen, etter

at modellbåtbyggeren Knut Gransæther på Hurum har brukt all sin erfaring til å lage en tro kopi. Modellen ble avduket under et arrangement i Bøler kirke torsdag 5. september.

Aldri sett noe liknende

Knut Gransæther vet mer om båter i både fullskala og modellskala enn de fleste andre, og bekrefter at «Sara» var en enestående konstruksjon.

– Jeg har aldri tidligere sett en båt med en slik fremdriftsmekanisme. Dette kan godt være den eneste i sitt slag – i alle fall i Norge. Jeg skjønner for så vidt godt at Heftye ikke ville ha en dampmaskin i «Sara»; for dampmaskinene på den tiden var formidable afærer både i volum og vekt. Men på en så liten båt ville det vært mer effektivt med årer enn med skovler, så denne løsningen ble antakelig valgt bare for at båten skulle se «fancy» ut, sier Gransæther.

Knut Gransæther antar at Heftye ble inspirert av hjuldampersen DS «Skibladner», som ble bygd i 1854–56 og fortsatt går som turistskip på Mjøsa. Men istedenfor en dampmaskin ble «Sara» altså utstyrt med en aksel tvers over båten, forbundet med de to skovlhjulene og to innbords håndsseiler. Styringen foregikk med to tau som gikk fra roret opp til «kommandobroen» ovenpå hjulkassene. Gamle fotografier viser at opptil 20 personer av gangen kunne bli fraktet rundt på Nøkle vann i denne båten, ikledd sine fineste sommerklær.

Både «Sara» og «Skibladner» og mange andre farkoster fra den tiden har en typisk sjaluppfasjon, med rett forstavn og en akterende som kalles «fantail».

Slik så den opprinnelige «Sara» ut, med en stolt Thomas Heftye (i lys dress) stående på «kommandobroen». Bildet er fra 1874. Foto: Heftye-familiens album / Sarabråtens venner.

– Dette er en kjent båttype som det fantes tegninger av, og ut fra gamle fotografier kunne jeg beregne at «Sara» var ca. ni meter lang. Dermed har jeg lagd en modell som er 90 cm lang, forteller Gransæther.

Sarabråtens venner og Sparebankstiftelsen

Det ble lett etter rester av «Sara» etter at drikkevannsrestriksjonene i Nøklevann ble opphevet i 1983, uten resultat. Da vannstanden i Nøklevann ble tappet ned i 2015 og 2016, fordi demningen ved utløpet skulle rehabiliteres, oppstod det en ny mulighet. Norsk Maritimt Museum (NMM) organiserte derfor to leteaksjoner med både sonar, ekkolodd og dykkere, men Nøklevann ville fortsatt ikke gi slipp på restene av «Sara».

Arne Egil Sagen og de andre entusiastene i Sarabråtens venner begynte derfor å tenke på å få lagd en modell, og Sparebankstiftelsen sa seg villig til å finansiere prosjektet.

– Vi kontaktet ekspertene ved NMM for å få hjelp til å finne en dyktig modellbygger, og de anbefalte blant annet Gransæther. Både Sparebankstiftelsen og NMM har vært veldig gode samarbeidspartnere hele tiden, forteller Sagen.

Fingerferdige løsninger

Den ferdige modellen bekrefter at Gransæther var rett mann for oppdraget, for her har han brukt sine rikholdige og fingerferdige erfaringer fra samfulle 75 år som modellbåtbygger. Bordgangene i modellen er

for eksempel lagd av persiennespiler, som ifølge Gransæther er svært velegnet som modell-materialer.

– Men de måtte høvles ned til en passe tykkelse på ca. 2 millimeter. Noe av det som er artig med modellbygging, er at du skal finne løsninger. Du skal blant annet produsere en masse små deler forholdsvis raskt og med tilstrekkelig kvalitet, forteller Gransæther.

I dette tilfellet har Gransæther blant annet lagd 12-1300 skiver eller *roer* med en diameter på 1,8 millimeter, som ble stanset ut av kobberplater med en tykkelse på 0,2 mm. Modellbåten skulle nemlig klinkbygges, det vil si at bordene i båten bunn og sider legges litt over hverandre. Deretter bores det små hull gjennom begge bordene, som til

slutt festes sammen med en nagle som slås gjennom fra utsiden og går gjennom en liten stoppskive – en roe – på innsiden.

Men hvordan lager man bittesmå hull i en roe av kobber, som allerede er bitteliten? Gransæthers løsning var å montere en gramfonstift i enden på et håndtak, legge roene en av gangen på en hardvedkloss, og gi stiften et slag med en lett hammer.

To vikingskip-modeller

Knut Gransæther er utdannet maskiningeniør fra Göteborg Tekniska Institut. Etter utdanningen ble han først ansatt ved Dyno Industrier på Sætre i Hurum, og deretter ved en plastbåtfabrikk på Storsand. Men plutselig en dag døde svigerfaren altfor tidlig, og dermed arvet ekteparet Tove og Knut

Knut Gransæthers verktøy for å masseprodusere 12–1300 bittesmå stoppskiver: En gramfonstift. Foto: Bjarne Røsjø

Modellen av Nøklevanns hvite svane, slik den ble avduket i Bøler kirke. Foto: Espen Bratlie.

Gransæther en eplegård på Hurum. Nå drives Eplegården av sønnen Tor Erling og kona Sissel.

Det kan være svært travel å være eplebonde, så modellbåtbyggingen ble aldri noe annet enn en hobby og en bigeskjeft. Men Gransæther fikk etter hvert så mye erfaring at han ble rekruttert til å lede et modellbåtbyggerkurs ved Norsk Maritimt museum, og der jobbet han i ti år. Mange av elevene har senere blitt veldig dyktige modellbyggere.

Knut Gransæther forteller at han til sammen har bygd mellom 25 og 30 ordentlige båtmodeller, pluss en del lekebåter og en håndfull småbåter i fullskala. Han har blant annet bygd en modell av Gokstadskipet i skalaen 1:6 – den står på Sveriges Historiska Museum i Stockholm. Han har også bygd en mo-

dell av Osebergskipet i skalaen 1:12, på oppdrag for et norsk rederi som ville gi en særpreget gave til den sørkoreanske byen hvor de hadde hovedkontor i mange år.

Knut Gransæther bygde sin første modellbåt da han var ca. ti år gammel, mens han vokste opp ved Nessjøen i Magnor. Allerede den gangen viste han sine oppfinnsomme evner, for morens sølvhalskjede ble brukt som ankerkjetting! Senere har han bygd opp et innholdsrikt modellbåtbyggerverksted i første etasje i eneboligen på Hurum, med både innkjøpte og selvlagde verktøy som kan brukes til å løse alle slags oppgaver. Han disponerer blant annet en selvkonstruert sirkelsag som er så fin at den uten problemer kan brukes til å splitte en fyrstikk i fire deler. Den kunsten er det ikke mange som gjør ham etter.

Sidesprang til ukjente stier i Hauktjern friluftslivsområde

Hva: Tur på ukjente stier

Hvor: Hauktjern friluftslivsområde

Hvem: NNV Oslo sør i samarbeid med Østmarkas Venner

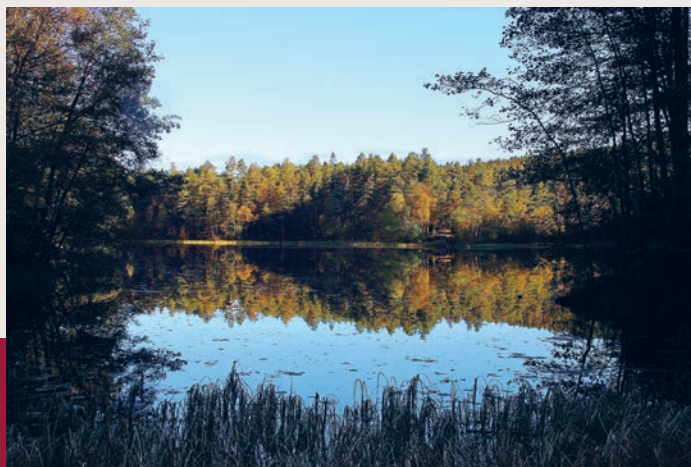
Når: Søndag 22. september kl. 12:00–15:00

Opplev eventyrlige Østmarka i høstdrakt. Ta et sidesprang, vekk fra turveiene der alle går.

Søndag 22. september merker vi en sti gjennom spennende eventyrskog i Hauktjern friluftslivsområde. Vi inviterer forbigående til å prøve et sidesprang fra turveien ved Sarabråten ved Nøkle vann. Ved Kroktjern byr Naturvernforbundet og Østmarkas Venner på kaffe, saft og kjeks ved bålet. Vi tar gjerne en prat om Østmarka og skogens verdi som tur-område og om biologisk mangfold.

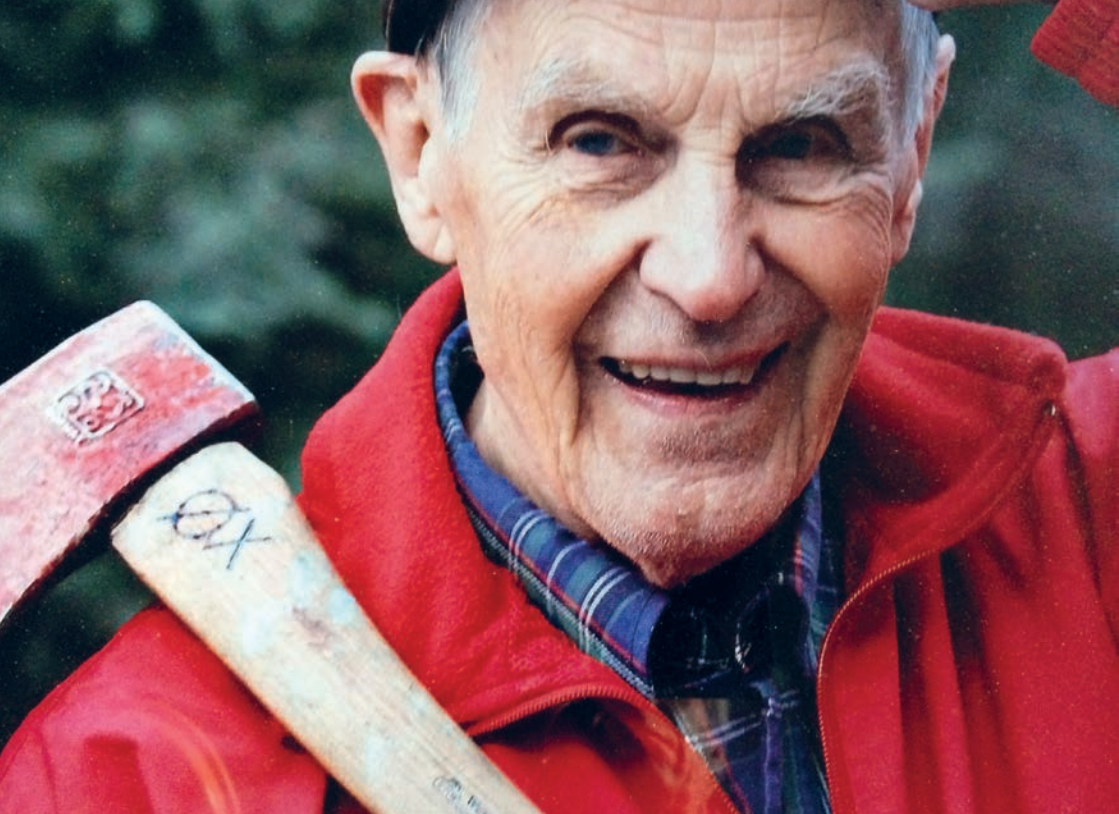
Du går turen selv langs den merka stien og starter når det passer mellom 12:00 og 14:30. Klokka 15:00 slukkes bålet og merkene tas ned. Ta på sko etter værforholdene.

Alle er velkommen til å prøve en ny tur.

*Kom og slå av en prat
ved vakre Kroktjern;
vi har kaffen klar.
Foto: Steinar Saghaug.*

Følg med for oppdatert informasjon på www.ostmarkasvenner.no

Kjell Staxrud slik vi husker ham best, som primus motor i ØX. Foto: Privat.

Minneord etter Kjell Staxrud

Det var med sorg vi mottok beskjednen om at Kjell Staxrud, bedre kjent som «Stakan», døde 10. august. Men selv om «Stakan» er borte kommer vi aldri til å glemme ham, for han har satt mange og langvarige spor etter seg i Østmarka – både i bokstavelig og overført betydning.

Kjell «Stakan» Staxrud (født 1925) ble utnevnt til æresmedlem i Østmarkas Venner på forningens årsmøte i mars 2001. Han ble æresmedlem først og fremst på grunn av sitt utret-

telige arbeid for å få folk i alle aldre til å bruke Østmarka mer.

«Stakan» hadde ikke fått vite på forhånd at han skulle bli utnevnt til æresmedlem; det skulle være en hyggelig overraskelse. Men han hadde fått mange og tydelige beskjeder om at hans nærvær var sterkt ønsket, og derfor ble daværende styreleder Steinar Saghaug nokså stresset da kveldens hedersgjest ikke var til stede ved årsmøtets start. Til slutt dukket Stakan opp i aller siste liten; han

skulle bare først bli ferdig med å kjøre opp nye scooterspor i Østmarka etter det siste snøfallet.

Kjell Staxrud er en av svært få som har fått oppkalt en skiløype etter seg i Østmarka, nemlig den berømte Stakan-løypa på østsiden av Elvåga. Men aller mest kjent er han for sin innsats som mangeårig leder av løypeforeningen ØX, som har nedlagt en imponerende innsats for å holde stier og løyper i Østmarka i orden gjennom løypemerking, bygging av små bruer og klopper, og annet vedlikeholdsarbeid. Initiativet inspirerte senere til knoppskyting av tilsvarende dugnadsgjenger for sti- og løypearbeid i både Rælingen (RØX) og Enebakk (ENØX).

Skogen var Kjells hovedarena helt siden han arbeidet som gårdsgutt og tømmerhugger i Numedal under krigen. Han var også interessert i idrett, men visste ikke helt hva han skulle satse på. I 1946 overtalte søsteren og svogeren ham til å prøve et treningsløp i orientering, og da han kom i mål som vinner uttalte «Stakan» at dette skulle han drive med. I 1950 kom han med i orienteringsmiljøet i klubben Oslo-Ørn, og allerede året etter ble han både kongepokalvinner og Norgesmester i orientering. Fire år senere var han med på Oslo-Ørns lag som vant Norgesmesterskapet i orienteringsstafett.

På denne tiden var «Stakan» ansatt i et firma som solgte spritduplikatorer – en teknologi som ikke finnes lenger. Dermed ble han et naturlig valg som teknisk sjef for den såkalte Ørn-Stafesten, som var forløperen til den vesentlig større O-festivalen. Han måtte også lære seg tysk i forbindelse med jobben, og da tysk ble valgt som arbeidsspråk ved opp-

rettelsen av det internasjonale O-forbundet var «Stakan» selvskreven som en av Norges representanter i forbundets tekniske komite. Han spilte en sentral rolle i utarbeidelsen av de internasjonale konkurransereglene, og i orienteringskretser vil han alltid bli husket fordi han utviklet og innførte sportens symboler for postbeskrivelser.

– Jeg fikk ideen av en mor som pleide å tegne inn symboler på kartet for et barn som ikke kunne lese. Hvorfor kunne ikke vi gjøre det samme – rett og slett bruke symboler i stedet for tekst? Da ville jo alle språkproblemer være løst, fortalte Stakan senere.

I 1958 flyttet Kjell, sammen med kona og to sønner, til Bøler og ble medlem av Oppsal IF. Der ble han raskt en av krumtappene i O-gruppa, og han var blant annet med på å etablere turorienteringsorganisasjonen Ola Dilt – som i år er inne i sin 53. sesong.

Da «Stakan» ble intervjuet i Nytt fra Østmarka i 2001, kort tid etter at han var blitt utnevnt til æresmedlem, fortalte han at ideen til ØX oppstod da sterke krefter ville forby all løypepreparering i det som skulle bli Østmarka naturreservat.

– Jeg så da behovet for en pressgruppe med kontakter på begge sider av reservatet og fant fram til interesserte markabrukere i Rælingen og Enebakk. Jeg skrev også til aktuelle meningsfeller samt nøkkelpersoner i friluftslivsorganisasjonene og i kommunale etater og oppnevnte dem som «aspiranter» i ØX, fortalte «Stakan». Dette ble starten på ØX, som ble formelt etablert i 1984 med Kjell som både generalsekretær, organisator og frontfigur.

Disse tre rollene beholdt Kjell helt til 2009, da han tok to skritt tilbake og overlot organiseringen til en ledergruppe bestående av hele fem mann. Så mange måtte det nemlig til for å erstatte «Stakan». Da var det ikke mer enn rett og rimelig at «Stakan» ble avbildet på Kvikk Lunsj-innpakningene i serien «Takk for turen», som en av ildsjelene som har gjort Norge til et folk av turgåere.

Kjell var ikke alltid en naturverner i tradisjonell forstand. Da han ble intervjuet i 2001, fortalte han at ØX hadde sluttet å bruke dynamitt når de skulle tilrettelegge en løype eller en sti! Men hvis noen forsøkte seg på å tukle med markagrensa kunne de fort få Stakan på nakken, for den slags ville han ikke ha noe av. «Det beste vernet vi kan gi Marka er at den brukes!», mente han.

Få personer kjente Østmarkas geografi og kulturhistorie like godt som Kjell. Hans store kunnskaper og vennlige vesen gjorde ham derfor til en verdifull støttespiller for Statens kartverk og Oppsal IF i forbindelse med oppdateringer og nyutgivelser av Østmarkakartene.

Da Kjell ble intervjuet i 2001, avslørte han også bakgrunnen for tilnavnet «Stakan». Det hadde ikke noe å gjøre med at han var lang og tynn, men det var altså fire gutter i klassen hans på Rodeløkka skole som het Kjell til fornavn. Dermed måtte alle få oppnavn for å skille mellom dem, og da var ikke veien lang fra Staxrud til «Stakan». Det tilnavnet viste seg også svært levedyktig mange år senere da Kjell begynte å jobbe internasjonalt, for utenfor Norges grenser var det svært få som klarte å uttale «Staxrud» på en forståe-

Kjell Staxrud under ØX-gruppas jubileumsfest i 2014. Foto: Bjarne Røsjo.

lig måte. Men «Stakan» gikk veldig greit, viste det seg.

Kjell «Stakan» Staxrud har gått sin siste tur, men han kommer ikke til å bli glemt så lenge det finnes folk som går tur i Østmarka. Vi er mange som gleder oss over den skånsomme opparbeidingen av stier og løyper i Østmarka, som «Stakan» og hans «aspiranter» i ØX har stått for gjennom 35 år. Hver gang vi bruker en av disse stiene og løypene, kan vi huske på «Stakan» og alt han stod for.

På vegne av Østmarkas Venner

*Helga Gunnarsdóttir, styreleder 2017 – nå
Johan G. Ellingsen, styreleder 2011 – 2017
Steinar Saghaug, styreleder 1998 – 2011*

Til Sarabråten i fakkelskinn

- Hva:** Kveldstur med kulturelt og historisk innhold
Hvor: Ulsrud parkering - Sarabråten
Hvem: Sarabråtens venner i samarbeid med Østmarkas Venner og Østensjø historielag
Når: Torsdag 26. september; start mellom kl. 19.00 og 20.00

Velkommen ut i den stemningsfulle høstkvelden! Ta turen inn i Østmarka og følg fakkelskinnet inn til den historiske plassen Sarabråten.

Start fra p-plassen ved Ulsrudvann mellom kl. 19.00 og 20.00.

Turen går på god grusvei og er ca. 2 km lang. Underveis og på Sarabråten kan du oppleve:

- Kulturinnslag med sang og spill
- Info om aktiviteten på Folkehjelp-hytta ved Ulsrudvann. Kanskje det frister å kjøpe en vaffel eller kaffe?
- Gamle markafilmer
- Fotoglimt fra vakre Østmarka
- Foredrag om Sarabråtens historie
- Historien om Lutdalen og den tidligere bebyggelsen der
- Visning av den nye modellen av båten «Sara»
- Pølser, saft og kaffe blir servert på Sarabråten

Alle er hjertelig velkommen.

Arrangementet er gratis og det er ingen påmelding.

Følg med for oppdatert informasjon på www.ostmarkasvenner.no

Overraskende stort: Søndre Skurvåstjern.

På løpetur til de ca. 216 vannene i Østmarka

Av Vegard Skaalerud

Jeg samler på putter, tjern, dammer og vann i Østmarka. Dette er vanedannende, men det kommer kun positive ting ut av det.

Jeg tilbrakte barne- og ungdomsårene på Trosterud. Derfra hadde vi kort vei til Lutvann, som den dag i dag ligger mitt hjerte nærest. Der tilbrakte vi lange dager med bading og stuping, og en sjelden gang fisket vi også. Vi fikk aldri fisk, så fiskestengene

ble etter hvert lagt på hylla. Nå begrenser utstyret seg til løpesko og mobilkamera.

Hver gang jeg ankommer et nytt tjern, er det forskjellig, men allikevel likt. Du får lik som det nostalgirushet, hvor du blir tatt med

tilbake i tid til guttedagene. Til en godværsdag på Lutvann som ung gutt. Usikkerheten over om det er trygt å hoppe eller stupe fra klippene. Minner om kameratskap og bekymringsløse tider.

Nå som man har blitt en aldrende herremann, vet man bedre å sette pris på disse minnene. Jeg reflekterer mye mens jeg løper i marka. Av og til løser jeg problemer eller hverdagslige utfordringer. Terapi er vel ordet. «When you go into the woods, leave your mind and find your soul». Noen kjenner seg sikkert igjen i den beskrivelsen, men jeg liker å tenke at jeg får litt av begge.

Fant tilbake til Østmarka

Østmarka var ute av livet mitt i en lang periode. Koner, barn og jobb krevde sitt. Livet og årene raste forbi. Jeg fant tilbake igjen en vårdag i 2016. Da hadde min gode venn Kjetil fått lokket en mann med et par kilo pluss opp av sofaen og inn i moteriktige joggesko og treningstøy fra før tusenårsskiftet. Jeg fant fort ut at asfaltjogging ikke var noe for meg. Støy og eksos. Fikk være med en kamerat ut i Østmarka fra Skulleruddumpa, og dermed var det gjort. Jeg la raskt ut på turer på egen hånd. Rundvann ble første hakk i skjeftet på fotoapparatet mitt, i det som skulle bli en stadig lengre rekke.

Det var så flott å være ute at jeg stadig utfordret meg selv til å løpe lenger inn i skogen, til nye tjern og vann. Nå er antallet vann kommet opp i 177, og jeg ser at det stadig blir færre nye å velge i. Noen spurte meg nylig om hvor mange vann det er i Østmarka, og da måtte jeg lete i kartdatabasen for å få svar. Det kommer litt an på hvor man setter markagrensa i sør, og om man

Vegard Skaalerud samler på vann i Østmarka, også når sola har gjemt seg bak en sky.

teller alt som ser ut som et vann på et kart. Jeg setter Østmarka-grensa ved RV 155 i sør og teller alle vann som er navngitt. Noen ganger blir det detektivarbeide for å finne navnet. For meg ligger tallet på rundt 216.

Mai 2019. Vinteren er for lengst over, og vår er i ferd med å bli sommer. Jeg har lagt mange flotte turer bak meg allerede, men nå ser jeg etter nye vann. Jeg vil gjøre et innhogg i antall vann jeg har ved å ta meg en fridag, for å gjøre en maratonøkt i Østmarka. 4,2 mil. Har brukt «My Routes» på Strava (min foretrukne løpe-App) og Skiforeninngens turplanlegger for å koordinere det hele. Noen av vannene jeg skal til, har knapt nok stier.

Vakkert: Søndre Mørkåstjern.

Jeg har fulladet GPS-klokke og iPhone. Det er telefonen jeg bruker til å avbilde vannene med. Det kommer en dag da løping blir erstattet med turgåing. Da blir det stort kamera og stor matpakke. For denne turen, derimot, er det lett løpesekk med energibarar som drivstoff. Parkerer bilen ved Myrdammen. Klokken er 17, og jeg har bare 45 minutter tidligere forlatt tannlegekontoret med bedøvelse i begge sider av munnen. Håper den slipper snart.

Jeg forsøker etter beste evne å ta meg opp stigningen til Gryta. Studerer kartutskriftene jeg alltid har med meg. Jeg har vært i dette området to ganger tidligere, men denne gangen skal jeg løpe en litt annen rute. Kart-

databasen jeg kikket på hos Skiforeningen, var litt vag når det kom til stier nordover herfra. Det går litt på kryss og tvers. Jeg krysser bekketaret ned fra Gryta et par ganger, før jeg finner veien opp i retning Skytebanen, der vei går over i rød- og blåmerkede traseer.

Seks nye vann i kikkerten

I dag har jeg seks nye vann i kikkerten. Syv hvis jeg tar meg turen opp til Lintjenn på veien tilbake til bilen. Noen av dem er lettere å komme til enn andre. Plutselig dukker Stutauet opp i skogbrynet. Mitt Østmarka-vann nummer 171, stemningsfullt og flott. Dette var mitt tredje Stutauge, eller «aue» i Østmarka, og det siste.

Vakkert: Nordre Mørkåstjern.

Jeg har blitt vant til at folk lurer på om jeg tuller når jeg skriver alle disse pussige navnene. Får endelig liv i GPS-klokka, som bestemte seg for å ta kvelden allerede opp til Gryta. Avstandsmåling er viktig der jeg skal litt senere på turen. Bedøvelsen sitter godt i. Glemmer smerten et øyeblikk når jeg kommer til Fiskelausen, mitt vann nummer 172. Dette smykket av et vann gjør inntrykk, sola skinner. Det vaker godt. Fiskelausen var et dypt ironisk navn, for den som går fiskelaus herfra er svært uheldig! Legger bort telefonen etter at det hele er veldokumentert.

Fortsetter ned til Midtre Setertjern og Øvre Setertjern. Veien er kort opp til Seter-tjernstua. Denne drives og eies av Stiftelsen

Setertjernkapellet Rehabilitering. Drift og vedlikehold er basert på frivillig arbeid, leser jeg i Markadatabasen.

Nå kommer den første prøvelsen. Ifølge mine notater skal jeg opp ca. 500 meter på blåmerket sti retning Ramstadslottet. Jeg har vært her før, men tjernet jeg skal til i dag, var såpass godt skjult og lå ca. 100 meter unna stien, derfor så jeg det ikke den gangen. Mumser litt på en energibar, men glemte at munnen var lokalbedøvet fremdeles. La den tilbake i løpesekken med delvis uforrettet sak. Sjekker GPS-klokka og memorerer avstanden jeg skal stoppe på lenger opp.

Stopper like før det blir myrlendt og det har gått 500 meter. Kikker meg til høyre hvor tjernet skal ligge. Ser kun skog og litt myr. Tar en krysspeiling i terrenget etter å ha sjekket klokken for avstandsmarkør 100 meter. Klyver innover. Vegetasjonen er tett. Ikke rart jeg ikke så dette tjernet forrige gang jeg var her. Det er såpass tett at jeg begynner å lure på om jeg er på riktig sted. Går ned en liten skrent, og plutselig åpenbarer det seg et overraskende stort tjern. Søndre Skurvåstjern. Lydbildet endrer seg umiddelbart. Nå hører jeg fuglesang som gir ekko over tjernet. Godt fornøyd huker jeg av for tjern nummer 173 i Østmarka.

Trestammer på kryss og tvers

Tar meg ned til Setertjerna igjen. Prøver å spise og drikke litt igjen, mens jeg studerer kartbladet for neste etappe. Tar av opp i retning Fiskelausen igjen, men tar av fra stien ganske raskt. Nå skal jeg 1100 meter på rødmerket upreparert løype som det står nedover mot Bjørtjerna.

Det begynner å regne ganske kraftig. Noen rødmerkede løyper er tørre og andre er mer fuktige. Denne står nærmest under vann. Store trestammer ligger på kryss og tvers over løypa, som en slags bonus. Tar meg i at jeg lurar på om denne løypa blir brukt mye vinterstid. En av de første tingene man lærer som stiløper, er at man blir våt på beina. Det er kun spørsmål om tid.

I dag gikk det fort. Finner ei staselig brun hytte i munningen av en dal, derfra skimter jeg vann mellom trærne. Hadde løpt litt for langt, men hentet meg fint inn igjen. Avbilder Nordre Bjørtjern – nummer 174. Navigering herfra og ned til Søndre Bjørtjern er

forholdsvis enkel. Fortsett på det som ligner en lysning sommerstid, mer enn en skiløype. Hold Regnåsen på venstre side. Finner en slags sti som gjør det noe enklere å ta seg fram.

Søndre Bjørtjern åpenbarer seg foran meg. 175! Noen ganger, når jeg kommer til et vann, tenker jeg at «her er kan det ikke være folk særlig ofte». Det er følelsen som kommer til meg nå. Regnet har gitt seg, det grå skylaget sprekker opp og sola viser seg igjen. Nå skal jeg bare finne hytta som er avmerket på kartet, før jeg tar en liten pause for å fingranske det neste kartbladet.

Hytta er værbitte og grå, og minner mer om ei koie. Denne er gammel, tenker jeg. Av respekt for eierne tar jeg meg aldri inn i slike hytter eller koier, men denne var såpass spesiell at jeg var seriøst fristet. Legger det fra meg, men setter det på minnet å sjekke opp historien bak denne.

Den siste utfordringen

Den siste og største utfordringen på denne turen begynner nå. Gå rett østover og over bekken, før terrenget blir bratt, og gå sørøst opp over Langtjernhøgda. Det er overraskende åpent, og jeg har ingen problemer med å ta meg opp på toppen. Underveis forsøker jeg å få i meg mer næring, men oppdager litt for seint at bedøvelse og tygging går dårlig sammen. Nå er bedøvelsen nesten helt borte og jeg har åpenbart tygd mer enn bare mat. Høyre kinn har fått gjennomgå. Tannlegebesøk og løping er visst ikke en optimal kombinasjon.

Jaja, kjøtt er vel kjøtt. Resten av maten fortæres, og jeg ser etter mitt neste mål; Lang-

Lusetjernet: Hit kom forfatteren uka etter at artikkelen var skrevet!

vannet. Finner noe som minner om sti, men mister den igjen. Ifølge kartbladet jeg har i hånden, skal det være sti fra toppen og ned til vannet, men den er ikke til å spore. Jeg finner likevel Langvannet, selv om jeg ikke finner noe mer sti. Mitt tjern nummer 176 er i boks. Herfra er det kort vei til vakre Søndre Mørkåstjern og Nordre Mørkåstjern. Her har jeg vært tidligere. Den gangen var jeg så distré at jeg glemte å løpe ned til Langvannet!

Stien går nå over i vei opp til Merratjerna. Grei skuring. Har såpass overskudd at jeg tar med meg Lintjenn, dagens syvende nye tjern og mitt Østmarka-vann nummer 177. Ferden går opp til Gryta og ned bakken til myrdammen igjen. Nesten 1,7 mil er unna-gjort og fantastiske nye steder og vann opp-daget. Østmarka er en gave som bare fortsetter å gi, og den ligger bokstavelig talt ved dørstokken og venter på oss som er så heldige å bo i nærheten.

Barnas dag på Sandbakken

Hva: Familiearrangement

Hvor: Sandbakken Sportsstue

Hvem: Vertskapet på Sandbakken i samarbeid med Østmarkas Venner og flere

Når: Lørdag 12. oktober kl. 12:00–16:00

Sandbakken Sportsstue gjentar suksessen fra de siste årene med å arrangere Barnas dag. Sandbakken vil denne dagen være arena for forskjellige aktiviteter og underholdning for barn. Det blir både sjonglering, hinderløp, rebusløp, hundekos og hundekjøring (begrenset kapasitet).

Det blir også i år solgt pølser ved bålpanne (medbrakt grillmat er ikke tillatt). Stua åpner kl. 10:00, med mulighet for kjøp av deilig hjemmebakst og drikke.

På grunn av kapasiteten på arrangementet må man ha en deltagerbillett. Det legges ut 150 gratisbilletter på Sandbakkens nettside søndag 29. september fra kl. 20.00. En billett gjelder for én familie. Første mann til mølla!

Mer informasjon om adkomst etc. finner du på Sandbakkens nettsider www.sandbakken-sportsstue.no

Velkommen til en trivelig dag i skogen!

Hundekjøring var et populært innslag under Barnas dag på Sandbakken i fjor. Foto: Privat.

Trollbundet publikum på Barnas dag i 2016. Foto: Sandbakken Sportsstue.

VELKOMMEN INN

12.-13. OKTOBER 2019

Oterstua • Foto: Iver Gjendem

Andre helg i oktober ønsker vi velkommen inn i en eller flere av speiderhyttene i Østmarka. Mange speidergrupper har en egen hytte i skogen. Denne helgen vil speiderne og Østmarkas Venner gjerne dele turgleden med flest mulig turglade mennesker. Arrangementet er åpent for alle.

**Speiderhyttene er åpne fra
lørdag 12. oktober kl. 09 til søndag 13. oktober kl. 16.**

Mer informasjon:

SPEIDERHYTTETUREN.NO

Partnere

ALLTID BEREDT

KFUK-KFUM

Østmarkas Venner

Sponsor

Her ser du Funky og elgkua. Reven passerte på høyre side, og rådyret var litt lenger borti der.
Foto: Marianne Mikalsen.

Om å søke trøst i skogen – og finne det

Tekst: Marianne Mikalsen

Østmarka er mine hunders og mitt andre hjem, og vi vandrer i skogen for rekreasjon, mosjon, spenning, stimulans og trøst. Denne lille historien handler om sistnevnte.

I slutten av mai tusla den ene hunden vår, Fanta, ut av tiden. Hun sovnet inn på fanget til sønnen min, Fabian, hjemme i sofaen – mens jeg klappet henne. Veterinæren kom hjem til oss, slik at Fanta skulle få en så rolig og trygg avreise som mulig. Dessuten ønsket jeg at Funky skulle få muligheten til å erfare at hundemammaen hennes var død.

Selv om det ble et verdig adjø med vårt kjære, kjære familiemedlem og min aller beste venn gjennom 13 år, og det var medisinsk nødvendig, var det beintungt og uendelig trist. Etter

seansen hadde jeg derfor et prekært behov for å gå i skogen. Da jeg parkerte i Østmarkas randsone, forøvrig på den plassen Fanta hadde vært med sist, håpet jeg i mitt stille sinn å få se et vilt dyr – som fokus og trøst.

Det som så skjedde, var mer enn jeg hadde håpet på. I lett regn forlot vi parkeringsplassen og gikk innover.

Etter å ha tusla et par hundre meter, fikk Funky og jeg øye på et vakkert rådyr som sto og beita. Rådyret kikket opp på oss, men

*Fantajenta, mens hun ennå var ung og sprek.
Foto: Marianne Mikalsen.*

fortsatte uforstyrret med sitt. Rådyr har vi møtt på en del ganger i Østmarka, og selv om de ofte stikker, så hender det jo at de blir værende. Vi gikk videre ...

Etter omtrent hundre meter til oppdaget jeg ei ung elgku som sto i veien foran oss. Jeg forventet at hun skulle pigge av så snart hun så oss (husk at terrieren Funky var med), men hun ble stående. Og stående. Og stående. I over en halv time sto den unge elgkua og så meg rett inn i øynene. Selv etter at Funky hadde oppdaget henne, bare sto hun der. Jeg satte meg ned i veikanten og beundret henne. Hva gjorde at hun ble stående? Hvorfor gikk eller løp hun ikke unna når hun så tydelig visste at vi var der? Det var en merkelig, sterk og givende naturopplevelse.

Etter å ha stått øye-til-øye (dog på litt avstand) med denne kua en stund, registrerte jeg at Funky reagerte på noe til høyre for oss. Før jeg snudde hodet, visste jeg at det var reven. Og det var det! En nydelig rødrev gikk over haugen noen timeter fra oss på høyre side, mens elgkua fortsatt var like foran oss. Hun beita litt i veikanten, og fortsatte å se på oss igjen. Reven gikk radig over haugen og inn i den tette granskogen.

Marianne Mikalsen bor på Lambertseter i Oslo og går noen mil i Østmarka hver uke. Her er hun fotografert på Kristenseteråsen sammen med Fantas datter Funky, som også er en parson russel-terrier. Foto: Bente Lise Dagenborg.

Denne turen var som å vandre rett inn i eventyrland, og det ble en enorm trøst samme kvelden som vi måtte ta farvel med Fanta. Hva er sannsynligheten for å se rådyr, elg og rev på én gang, og attpåtil stå øye til øye med elgen så lenge? Hvorfor gikk ikke elgkua? Disse spørsmålene stilte jeg meg selv der jeg satt og gråt i duskregnet på kanten av skogsbilveien.

Jeg må innrømme at jeg fortsatt undres over det som skjedde, og kommer til å bevare denne naturopplevelsen og undringen lenge.

Jeg deler dette fordi jeg vil fortelle noe om hvor viktig naturen er for meg, og jeg tror – for svært mange. Takk, Østmarka og dine beboere. Du er viktig å kjempe for, og det skal jeg fortsette med! Naturen kan gi særs sterke opplevelser.

Det var folksomt på Bøvelstad under årets slåttetreff. Foto: Østmarkas Venner.

Slåttefest på Østmarkas perle – Bøvelstad

Tekst: Johan Ellingsen

Det tradisjonelle slåttetreffet på Bøvelstad – det ellefte i rekken – ble tradisjonen tro avholdt siste helgen i juni i et strålende sommervær. En frisk gjeng med 11 gammel-norske spælsauer fra Vangen var allerede på plass.

Hestekokasting er en krevende sport: Her er det Wenche Fuglstad som gir alt, mens Johan Ellingsen følger spent med. Foto: Ulf Pedersen.

Bøvelstad er en tidligere husmannsplass ved Børtervann, omtrent midt i Østmarka. Bøvelstad ble tatt i bruk som DNT-hytte i 2011 etter en omfattende restaurering, og det årlige slåttetreffet er et ledd i arbeidet med å ta vare på det gamle kulturlandskapet rundt eiendommen.

Den regnfulle våren hadde resultert i kraftig grasvekst, så slåttejengen hadde en stor jobb foran seg. I tillegg til ljaene, måtte vi i år ty til en liten slåmaskin for å få slått jordet ved låven. Men et mannskap på hele 20 personer – store og små – sørget for at det gikk unna på noen få timer, og klokka 14 var den flotte hesjen ferdig hengt. Da vanket det

gruppebilde foran hesjen, før slåttegrøten med solbærsaft på tunet.

Ettermiddagen var til fri disposisjon før dagens andre høydepunkt, Bøvelstad-mesterskapet i hestekokasting. Tidligere sjef for Oslo kommunes skoger, Jan M. Fredriksen, introduserte oss til den anerkjente sporten, der de 17 deltakerne fikk prøvd seg på den noble sporten gjennom to innledende og en finalerunde.

Spenningen og engasjementet var tidvis enorm, med hurrarop og høytidelig avsynging av nasjonalsangen på premieutdelingen. Etter utdeling av fine minnemedaljonger i

Søndagens tur i Østmarka naturreservat gikk i et trolsk og spennende terreng. Foto: Ulf Pedersen.

bjørk fra Sørkedalen, entret de tre seierherrene vedsekken som fungerte som seierspall, mens «Ja vi elsker» runget utover Børtervann.

I sin avslutningstale utbrøt hoveddommeren begeistret at dette måtte være «the first and best Bøvelstad-mesterskap i hestekokasting ever». Dette må altså bli en tradisjon, og Jan lovte oss et innføringskurs i sporten. Knoten og myggen holdt seg heldigvis borte, kanskje skremt av lyden fra konserten «Tons of Rock» på Ekebergsletta i Oslo som hørtes helt inn hit.

Slåttetreffet ble avsluttet med en fem-timers reservattur på søndagen. I år gikk turen via kjentmannsmerkeposten på Myrsetra til mat-pause på Kåterudmosan, videre til Krossdalen, Grinderen og via Bøvelstadsvarttjern tilbake til Bøvelstad. Selv om vi fortsatt skrev juni måned, hadde det fuktige været lokket fram litt sopp, så det ble to fine poser til vinterforsyningen.

Etter årets vellykkede arrangement må helgen fra nå av døpes om til «Slåttefest på Østmarkas perle – Bøvelstad».

Til kjente og ukjente steder – guidet tur fra Grønmo

Hva: Guidet tur

Hvor: Oppmøte på P-plassen ved Grønmo

Hvem: Lise Henriksen

Når: Søndag 19. oktober kl. 10:30

Turen starter fra P-plassen ved Grønmo og retur samme sted. Lise Henriksen tar oss med på kjente og ukjente steder. Turen går i rolig tempo. Vi går innom kulturminner og trolske steder.

Vi satser på bålrest underveis.

Ta med mat og drikke, godt fottøy og klær etter vær.

For mer og utfyllende informasjon om turen, se våre nettsider www.ostmarkasvenner.no.

Turen tar 5-6 timer.

«Ufsedråget».

Foto: Lise Henriksen.

Høststemning ved vakre Smalvann.

Foto: Lise Henriksen.

Høstmøte Østmarkas Venner

Østmarkas Venner inviterer til et spennende høstmøte.
Tema annonseres senere.

Foto:
Espen Bratlie

Tirsdag 5. november kl. 19.00 på Skullerudstua

Tradisjonen tro byr vi på kaffe og noe å bite i!

Alle er hjertelig velkomne til et spennende møte!

For nærmere informasjon om tema og program
følg med på www.ostmarkasvenner.no

Oppdagelsesferd for ungdom i Østmarka naturreservat

Hva: Tur for ungdom mellom 13 og 16 år

Hvor: Østmarka naturreservat

Hvem: Lars Lindland og Bjørnar Thøgersen, Østmarkas Venner

Når: Lørdag 5. oktober kl. 11.00 til søndag 6. oktober kl. 16.00

Østmarka har mye å by på, og denne turen tar deg med inn Østmarka naturreservat i selve hjertet av Østmarka.

Vi går gjennom urørt natur, passerer spennende skogsvann og besøker noen godt skjulte skatter. Målet er at vi skal oppleve så mye som mulig i løpet av døgnet vi tilbringer der.

Turen starter ved en av innfartsårene til Østmarka (avtales etter påmelding).

Vi finner en fin leirplass ved et skogsvann før sola forsvinner bak tretoppene, og overnatter der til dagen etter.

Turen tilpasses deltakerne underveis og etter vær og føre, men man må være forberedt på to lange og opplevelserike dager. Kanskje vi får se sportegn etter rovdyr, noen eldgamle bartrær, beveren svømme ut i skumringen, noen fine utsiktspunkter eller finner noen godt skjulte skatter? I leieren blir det bålkos, og kanskje noen ønsker å prøve seg på høst-ørreten?

Det stilles ingen spesielle krav til turerfaring, men det er en fordel om du har gått litt med tursekk og har overnattet ute tidligere. Turen går i til tider ulendt og kupert terreng utenfor opparbeidede stier, og det kan være bløtt på denne tiden av året. Godt skotøy er et absolutt krav. Vi legger opp til litt opplæring i orientering, pakking av sekk, opparbeiding av leirplass og bål fyring og annen nyttig turkunnskap underveis på turen.

Begrenset antall plasser; først til mølla! Bindende påmelding og mer informasjon: www.ostmarkasvenner.no

Turledere tar kontakt med deltakere for å avtale oppmøteplass, skyss og andre nødvendige detaljer.

Foto: Lars Lindland

Arrangementet er en del av OSLO

Velkommen til en opplevelserik tur i hjertet av Østmarka!

Politiske mål

Bygg landet!
Men landet er bygd.
Nedbygd.

Tilrettelegg for friluftsliv!
Nei, naturen er ferdig tilrettelagt.
Med bortgjemte fiskevann
og alvedans over stille myrer.

Men natur må være tilgjengelig!
Ja, det er bare å gå.

Av Sigmund Hågvar

Vellykket vandrefalk-hekking i år også

Av Øystein Kolseth, BYM

Noen har kanskje sett dem jakte. Eller hørt dem skrike. De er i hvert fall å se både i Østmarka og i resten Oslo, de to flotte vandrefalkene som kom til verden denne sommeren.

Etter nok en vellykket hekking av vandrefalk i Oslo-delen av Østmarka, bidrar dette til å øke bestanden av denne fantastiske fuglen – som også er verdens raskeste!

Vandrefalkene trives tydeligvis i Oslo, og det er egentlig ikke så rart. Øverst på menyen står duer og måker, som det er god tilgang på i hovedstaden. Det er derfor nokså gode sjanser for å se dem jakte bytter i Oslos bybilde – om en bare ser opp i lufta en gang i blant. For å finne ut mer om hvor og hvordan vandrefalkene fra Østmarka lever har vi i år, som de to foregående årene, ringmerket årets unger.

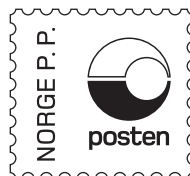
Vandrefalkene hekker i bratte fjellvegger, derfor må det rappelleres og klatres litt for å få tak i ungene. Deretter blir de nøye målt og veid, før en liten metallring med en kode festes til foten. Koden på ringen kan leses av på avstand med teleskop eller fra et godt fotografi tatt med telelinse. Foreldrene til disse ungene er ikke helt fornøyd med dette, og ungene er litt redde – noe som medfører litt skriking! Men prosessen er fort gjort, og kort tid etterpå er ungene trygt plassert i reiret igjen.

Noen uker etter ringmerkingen tok ungene sine første vingeslag, og kort tid etter var de

Ringmerkede vandrefalk-unger. Foto: Kjell Isaksen, Bymiljøetaten Oslo kommune (BYM).

blitt meget dyktige flyvere. Ringmerkingen er en del av et nasjonalt prosjekt, og vi ønsker disse herlige skapningene lykke til videre i livet som verdens raskeste fugler!

Returadresse:
Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand,
1112 Oslo

Arrangementer Østmarkas Venner i 2019

Naturmangfold og naturopplevelse i verneområder
og kommende nasjonalpark i Østmarka

Dato	Arrangementer	Medarrangør/Guide	Annonseres
8. sept	Guidet høsttur i Ski kommunes del av «nasjonalparken»	Reidar Haugen	N fra Ø nr 2
22. sept	Sidesprang i Hauktjern verneområde	NNV Oslo sør	side 9
26. sept	Fakkelvandring til Sarabråten i Hauktjern * verneområde	Sarabråtens venner	side 13
5.–6. okt	Oppdagelsesferd for ungdom i Østmarka * naturreservat	Lars Lindland	side 29
12. okt	SpeiderhytteTuren 2019: Bli kjent med * Speiderhyttene i «nasjonalparken»	Speiderne	side 21
12. okt	Barnas dag på Sandbakken	Sandbakken	side 20
19. okt	Guidet tur fra Grønmo	Lise Henriksen	side 27
5. nov	Høstmøte på Skullerudstua	Annonseres senere	side 28

Stolt samarbeidspartner av
Oslo europeisk miljøhovedstad 2019

Oslo kommune
miljohovedstaden.no

* Turer som er Østmarkas Venners bidrag til Oslo som europeisk miljøhovedstad 2019